

СТАНОВИЩЕ

за кандидатурата на доц. д.н. Камен Василев Михайлов,
участник в конкурса за „професор” в професионално направление 2.1.Филология
(научна специалност Литература на Българското възраждане),
обявен от Института за литература при БАН в ДВ, бр. 29 / 21. 04. 2015 г.

от доц. д-р Недка Капралова (Институт за литература – БАН)

В конкурса за професор по професионално направление 2.1. Филология (научна специалност Литература на Българското възраждане) единствен кандидат е доцент д.н. Камен Михайлов – дългогодишен изследовател в направление „Литература на Българското възраждане” в Института за литература при БАН, учен с богат професионален опит, доказал се през годините с множеството си научни публикации, с многобройните си участия в научни проекти и в национални и международни научни форуми, с преподавателската си дейност в България и като лектор в Брянск, Русия и в Будапеща, Унгария. Понастоящем той ръководи проект с над 20 участници, озаглавен „Актуализация на българската култура във връзка със 150-годишнината от рождението на Пенчо Славейков”, който ще завърши през 2016 г. с национално честване.

От 2004 г., когато е избран за старши научен сътрудник II степен, досега К. Михайлов има публикувани 3 монографии (едната в електронно издание), съставител, редактор и автор на научния коментар е на 3 книги, има издадени 35 статии в научни издания и периодика, от които 16 в чужбина; автор е на 85 статии в Енциклопедия „Българско възраждане. Литература. Периодичен печат. Литературен живот. Културни средища” (Т. 1, София: АИ „Проф. Марин Дринов”, 2014), както и на илюстративния материал в нея. През същия период е цитиран 24 пъти, от които 6 пъти от чуждестранни учени.

През 2014 г. докторската дисертация на К. Михайлов на тема „Български / български образи в рускоезична среда” беше публикувана под № 107 в престижното издателство „Тангра ТанНакРа”. Това е впечатляващ труд, богат и категорично интердисциплинарен, плод на тридесетгодишни изследвания, провеждани в България и в Русия. Сложните българо-руски отношения са проследени в огромен период (VII-XX в.) и въз основа на изключително богат материал. Трудът представя цялостно нов подход към различни проблеми (делото на Константин-Кирил и Методий,

богомилството, български светци, историческото познание за българските държави и др.). Особено интересна за мен е езиковедската част – примерите на преводите от гръцки на Господнята молитва, Псалтира и др. текстове; тук за пръв път са въведени т.нар. азбуковници като съществен първоизточник, съдържащ оригинални обяснения за България и българите; проследен е процесът на формиране на отрицателното отношение в рускоезична среда към делото на Константин-Кирил Философ, обвинен в присвояване на руската писменост и преводи. Главата „Исторически образи на България...” изследва процеса на т.нар. „премълчаване”, разгледано в известната „Повест временных лет”, като доказателство за последователните манипулации на образа на българското. Авторът открива корените на този процес в традицията на византийската дворцова летопис, но в руски условия той е доведен до крайност. Многобройни са приносите на това впечатляващо изследване, сред тях привличането на географските карти и на учебниците по география като извори, в които подробно са представени българите; въвеждането в българско научно обръщение на труда на Бюшинг, в който 70 страници са посветени на България; изследването на заемки от прабългарския в унгарския език, доказващо, че още от II в. прабългарите са уседнал земеделски народ; проблемът за унищожаването на българските книги и на паметта за българското и много, много други. Безспорно убедително звучи възгледът на К. Михайлов за пагубната политика на княз Борис-Михаил I Покръстител. Струва ми се обаче, че това е проблем, който заслужава по-специално и акцентирано внимание, вероятно отделна публикация, а в книгата може би той ще прозвучи още по-убедително, ако не е разпръснат на няколко места, а те бъдат събрани заедно и изложението е последователно.

Книгата, с която К. Михайлов кандидатства за академичното звание „професор”, е озаглавена „Мемоаристиката на ранните руско-турски войни 1768-1830”. Това е съвсем друг, нов аспект в голямата тема за българо-руските отношения. За пръв път както в българската, така и в руската наука е въведен голям корпус от спомени на участници в тези военни кампании. Тази книга има своеобразен психологически профил – текстовете показват различната мотивация на участниците във войните: кариерата, славата, забогатяването, престижа, модата, плячката, свободния секс, грабежите, облагодетелстването. Проследено е влиянието на България и българите върху руското съзнание, което най-често се оказва безлично. Интерес представлява главата „Специфични военни образи”, разделена на две части: образи на смъртта и образи на опустошението – убедителна и потискаща. Книгата е изградена въз основа на

„пресичането” на руските мемоари с българските летописни бележки за тези войни. В заключение са изведени основните образи, чрез които България и българите са засвидетелствани в представените мемоари: на врага, на „бедния роднина”, на жертвата, на благонадеждния, на освободения и т.н. Анализите се движат в диапазона от крайното отричане до крайното възхищение. България е и „враждебно пространство”, и „намерен рай”. Приносен момент в този труд е и приложението, представящо фрагменти от мемоари, които за пръв път се въвеждат в научно обръщение в България. При всичките си ценни качества, тази книга се нуждае от много сериозна редакторско-коректорска намеса и това е моята препоръка към автора при евентуално второ издание.

В заключение убедено заявявам, че с цялостната си научна продукция доцент д.н. Камен Михайлов напълно заслужава да му бъде присъдено академичното звание „професор”. Бих препоръчала и на другите членове на научното жури, както и на Научния съвет на Института за литература – БАН, да споделят това становище.

София

23. 08. 2015 г.